

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

488 ע"פ פרשת תרומה תש"פ שנה י"א אלול 488
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: האם הארון היה נושא את נושאו?

וכדוגמת המשל של המגיד מדובנא: עשיר אחד קנה לבנו הקטן ארנק עשוי מעור. שמח הילד מאוד במתנה היקרה ורץ להראות אותו לחבריו. אחד מהם, שהיה בן עניים, נתקנא בחברו, על כן החליט שמהיום והלאה יחסוך פרוטה לפרוטה, עד שגם הוא יוכל לקנות ארנק עשוי עור. את החלטתו סיפר לאביו.

אבל אביו הגיב ואמר לו: מה תועלת תהיה לך בארנק? והרי אף אם תצליח לחסוך מעט כסף ולקנות את הארנק בו אתה כה חפץ, לא יהיה לך דבר לשים בתוכו.

כן הוא גם הנמשל - אומר המגיד מדובנא, הקדוש ברוך הוא מצווה את בני ישראל שיעשו מקדש אבל מתי מעשה זה ראוי? רק כאשר הם מקיימים בעצמם גם את "ושכנתי בתוכם", כאשר הם עושים רצונו של מקום ותורתו בקרבם. בניית היכלות ריקים, אין בהם תועלת.

אחר הקדמה זו נבוא ונבאר בענין ארון הברית, הגמרא במסכת סוטה (לה.) אומרת בענין ארון הברית (שהיו מונחים בו לוחות הברית), שלא רק שלא היו צריכים לשאת אותו, אלא ההיפך - הוא היה נושא את נושאו. כלומר, אמנם מבחינה וויזואלית היה נראה שבני קהת נושאים את הארון, אך האמת שארון הברית נשא את עצמו וגם נשא את נושאו, באופן נסי כמובן. הגמרא מוכיח זאת מפסוק בספר יהושע, בענין כשעברו ישראל את נהר הירדן.

והנה דעת זקנים מבעלי התוספות כתבו (שמות, כ"ה, "א) חידוש גדול: "ראוי היה הארון להיות זהב כולו, אלא לפי שיהיה נשא בכתף וכביד יותר מדאי, ואע"ג דאמרין נושאי

"ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארכו וגו"

איתא בתנחומא (פרשת ויקהל סימן ז): ראה מה הארון חביב שהמשכן כולו לא נעשה אלא בשביל הארון שהשכינה בתוכו, וכל הניסים שהיו נעשים לישראל בארון היו נעשים לפי שהשכינה בתוכו. וכתב הרמב"ן (תחילת פרשת תרומה) "והנה עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון, כמו שאמר 'ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת' (כ"ה, כ"ב). על כן הקדים הארון והכפורת בכאן כי הוא מוקדם במעלה".

הגמרא בסנהדרין (צו:) אומרת, נבזראדן ר'ב הטבחים' של נבוכדנצר נשלח על ידו להחריב את ירושלים, אולם רצה לחזור בו ולא להחריב את בית המקדש כי הוא חשש שיקרה לו מה שקרה לסנחריב. יצתה בת קול ואמרה: שוור בר שוור, (פירש רש"י: דולג בר דולג, קום וכבש ירושלים לנבזראדן קאמר, לישראל אחרינא שוור בר שוור מדלג בר מדלג, קפצת פעם אחת עם סנחריב ועכשיו פעם שניה).

נבזראדן שוור, דמטא זימנא דמקדשא חריב והיכלא מיקלי - הגיע הזמן שיחריב המקדש וישרף ההיכל.

כתב בספר תורת חיים (סנהדרין שם) לבאר כפל הלשון "דמטא זימנא דמקדשא חריב והיכלא מיקלי". וז"ל: ונראה דמקדשא חרוב רמז לסילוק קדושת שכינתו יתברך משם, והיכלא מיקלי כפשוטו שכל זמן שלא נסתלקה השכינה לא הוה אפשר לשלוט בו, כדאיתא בפתיחתא דאיכה רבה, אמר הקב"ה: כל זמן שאני בתוכו אין העכו"ם נוגעין בו. עכ"ל.

נושא, לפי שעה היה". כלומר, הארון נעשה ברובו מעץ כמצווה בתורה, בכדי שהוא לא "יכביד יותר מדאי", ע"מ שניתן יהיה לנושאו בקלות. לפיכך הנס שבו "נשא ארון את נושאו ועבר" (סוטה, לה.) את הירדן, היה נס חד פעמי "לפי שעה", בשל הנסיבות המיוחדות של המקרה.

אלא שכל המפרשים לא סברו כן, אלא שהארון היה נושא את נושאו באופן תמידי, ולמשל הרמ"א בספרו "תורת העולה" (חלק א' פרק כה), כתב: "כשעברו ישראל נשא הארון את נושאו, והטעם מבוואר, כי כמו שנפשו של אדם אינו מן המידה של הגוף ובנס נקשר הכח השכלי בכח החומרי, כן היה העניין בארון ובכרובים, וכמו שהנשמה נושאת את נושאה שהוא הגוף, ולולי הנפש אין שום תנועה וחיות בגוף ואף על פי כן הגוף נושא את הנפש במקרה, כי ידוע כשהאדם הולך ממקום למקום גם נפשו נעתקת עמו, כן היה הדבר בארון".

ואם כן לפי שיטתם צריך ביאור מדוע לא עשו את כל הארון מזהב?

ונראה לבאר ע"פ מה שכתב רבינו בחיי (פר' תרומה) כי הארון הוא כנגד כסא הכבוד, לפיכך "כשם שכסא הכבוד נושאת אותו החיות, והוא נושא אותם, כן הארון היה נושא הכהנים הנושאים אותו על כתפיהם".

נמצא כי רבינו בחיי דימה את הארון לכסא הכבוד, וכך מצינו לגבי כסא הכבוד.

וכתב הרמ"ע מפאנו זצוק"ל בספרו עשרה מאמרות (מאמר חיקור הדין ח"ג פ"ב) לבאר את דברי הגמרא בחגיגה (ג): שאומרת, נהר של אש נמשך ויוצא מכסא הכבוד, ויוצא מזיעתן של חיות, ונשפך על ראש רשעים בגיהנם, שנאמר (ירמיה כ"ג, י"ט) "הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול".

ומבאר, המלאכים הנקראים "חיות הקודש" הם מנושאי כסא הכבוד, שעליו כביכול יושבת השכינה הקדושה. והנה למרות שהחיות הקודש נושאות את כסא הכבוד, אבל למעשה כסא הכבוד נושא אותם.

אמנם זהו רק כאשר ישראל למטה עובדים את ה' כראוי ועושים נחת רוח לבואר, ועל ידי זה, כסא הכבוד נושא את נושאו עד שאין לחיות הקודש שום עמל ויגיעה בנשיאת כסא הכבוד. אבל כאשר ישראל אינם עובדים כראוי ויש ביניהם חס ושלוש רשעים, אזי אין כסא הכבוד נושא את נושאו, אלא אדרבה הוא מכביד על חיות הקודש ויש להם עמל ויגיעה לשאת את כסא הכבוד, ומחמת העמל מזיעים חיות הקודש, עד שמהזיעה נעשה "נהר דינור" שהוא נהר של אש. ומכיון שזיעה זו נעשית על ידי מעשה הרשעים למטה שגרמו בעוונותם להכביד את הכסא על נושאו, לכן מידה כנגד מידה נשפך זיעה זו על ראש רשעים בגיהנם. עכ"ד.

נמצא שכאשר חוטא האדם, גורם הוא כביכול שכסא הכבוד לא ישא את נושאו והחיות הנושאות את הכסא מזיעות ומתייגעות בנשיאתו. וכך גרם אדם הראשון בחטאו, ולכן נענש (בראשית ג', י"ט) "בזיעת אפיק תאכל לחם" מידה כנגד מידה, שגרם לחיות הקודש להזיע.

לפי זה יש לומר גם אצל ארון הברית, כי היה נושא את נושאו לא רק בזמן שעברו את הירדן אלא במשך כל

הארבעים שנה במסעותיהם במדבר, אולם תנאי לכך היה, שיהיו ישראל עושים רצונו של מקום, וכאשר לא עשו רצונו של מקום לא היה הארון נושא את נושאו והיו צריכים הלויים להרימו והיה מכביד עליהם, ומחמת אותו זמן היה צריך לעשותו מעץ ולא היה כולו זהב.

וכן יש לדייק בדברי הרמ"א בתורת העולה שדימה את השראת השכינה בארון לנשמה הנמצאת בגוף האדם, וכשם שתזוזת גוף האדם תלויה בנשמה, אף הארון כדי שיהיה נושא את נושאו תלוי הוא בהשראת השכינה, וכאשר עם ישראל לא עשו רצונו של מקום, נסתלקה השכינה מהארון ולא היה נושא את נושאו.

לפי זה יש לומר, בפיוט על התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי נאמר "בקדש הקדשים", כלומר, רבי שמעון בר יוחאי בלימוד תורתו זכה להשרות את השכינה הן בארון הברית ובן אצל כסא הכבוד שיהיו נושאים אלת נושאים.

לכן שיטת רשב"י בברכות (לה.) שלומדי התורה אינם צריכים להתעסק לפרנסתם אלא מלאכתן נעשית על ידי אחרים, כי על ידי לימוד התורה מחזיר את השכינה הן אל ארון הברית והן אל כסא הכבוד, וסרה הקללה של "בזיעת אפיק תאכל לחם" ומגיע לו פרנסתו בלי להזיע בעבודתו.

ויש לומר כי מטעם זה על ארון הברית היו הכרובים שהיו פרצופיהם של זכר ונקבה, ללמדנו כי עיקר השראת השכינה היא רק על האדם הנשוי.

כדברי הזוה"ק בפרשת בראשית (ג.) "בגין דשכינתא לא אתעדי מן ביתא בגיל דביתהו". והזוה"ק בפרשת נשא דף קמה: כותב בענין הכהן הגדול ביה"כ שהיה חייב להיות נשוי "אמר רבי יצחק, משום דלית שכינתא שריא במאן דלא אינסיב".

וכתב בשו"ת משנה הלכות (חלק ט"ו סימן כ"ו) מדוע פטורות הנשים מתפילה בציבור, אלא כיון שהאשה בצידיקותה מביאה את השכינה לבית ממילא תפילתה נשמעת ביחיד כמו בציבור, ולעולם תפילתה נשמעת.

וכתב הרמ"ק באור יקר (פרשת בראשית שער ו' סימן ל"ג) ובגשמי הזה אשר אנו בו זכה עזר בכמה עניינים אפילו במצוות שאינה מתייחסת עמו כגון ציצית ותפילין וכל שאר העבודה מי שאין לו אשה אינה שלימה כלל מפני שאין התפארת מתייחד עם המלכות על יד איש פגום. וכל זמן שאין האשה עמו פנים אל פנים הוא גרוע ואין ייחודו כראוי, אעשה לו עזר ממש הוא עזר לו, שעל ידה שכינה מזדווגת לו והוא עולה לייחד כל המידות העליונות בזולת כמה עניינים אחרים מצילתו מן החטא מוליד בחברתה, מצות נידה, וכמה מצוות אחרות תלויות בה שאינם מתקיימות אלא על ידה, ונוסף על הכל מצות פריה ורבייה שיש בעניינה כמה סגולות ועניינים כאשר יתבאר במקומו בעז"ה. עכ"ל.